

Приказ књиге: Зоран Васиљевић, Вук Радовић,
КОМПАНИЈСКО ПРАВО - ПРАВО ПРИВРЕДНИХ
СУБЈЕКАТА, Правни факултет Универзитета у Бањој Луци,
Бања Лука, 2023.

Ирена Радић Бабић¹

Правни факултет Универзитета у Бањој Луци

По први пут од свог оснивања, Правни факултет Универзитета у Бањој Луци је издавач уџбеника из Компанијског права, чиме даје значајан допринос развоју правне науке и образовању студената у овој области. Компанијско право представља динамичну и сложену област у која регулише живот привредних субјеката, од њиховог оснивања до престанка, те овај уџбеник долази као потребан и користан приручник како за студенте, тако и за правне практичаре и све оне који се у свом професионалном раду сусрећу са правом привредних друштава.

Аутори уџбеника *”Компанијско право - право привредних субјеката”*, проф. др Зоран Васиљевић и проф. др Вук Радовић, су ову књигу написали једноставним, јасним и прегледним стилем, водећи рачуна о томе да буде приступачна и читљива студентима којима је примарно намијењена, али и свима који желе да стекну или продубе знања из ове области. Књига садржи научна објашњења сложених института компанијског права, садржаја, тако и сврхе, што ће олакшати њихово разумијевање и практичну примјену. Примарни фокус аутора је право Републике Српске, али је истовремено дат приказ упоредноправних рјешења, чиме ова књига нуди увид у правне трендове и могуће правце реформи домаћег права.

Структурно, уџбеник се састоји од укупно XIV поглавља подијељених на општи и посебни дио, гдје првих десет поглавља припада општем дијелу, а остатак посебном.

У поглављу I *”Компанијско право”*, дефинише се предмет и појам компанијског права, његов историјски развој од античког до модерног доба, са посебним освртом на развој права привредних субјеката на простору бивше Југославије. Аутор се кратко осврће и на период након распада Југославије, те на прве законе о предузећима који су усвојени у ентитетима

¹ Мастер правник, виши асистент, irena.radic@pf.unibl.org.

Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине. Посљедњи дио овог поглавља се бави изворима компанијског права.

Поглавље II "Привредни субјекти", на првом мјесту се разматрају предузетници: историјски развој, појам и опште карактеристике, поступак регистрације, елементи индивидуализације, те удруживање предузетника. Указује се, такође, да у нашем праву није могуће вођење стечаја над предузетником, иако је то институт који се све више користи у упоредном праву. У другом дијелу се представљају привредна друштва (појам, правни субјективитет, пробијање правне ичности итд.)

У III поглављу "Оснивање привредних друштава", представљају се системи оснивања, а потом детаљно анализира форма оснивачког акта у домаћем праву, и с тим у вези, употреба дигиталних алата и поступака у поступку оснивања предвиђена Директивом ЕУ о употреби дигиталних алата. Проф. Васиљевић издваја институт модела оснивачких аката, који су постали тренд у многим земљама ЕУ, те указује на важну улогу модела оснивачких аката у преношењу трошкова са оснивача на државу или друге субјекте који учествују у изради тих аката. Посебна пажња се посвећује и самом поступку оснивања, односно фази преддруштва. Коначно, аутор анализира поступак регистрације друштва, са нарочитим освртом на електронизацију процеса регистрације у Републици Српској, као и на тренд модернизације права Европске уније.

Након тога су представљени елементи индивидуализације привредног друштва (глава IV), заступање привредног друштва (глава V) и имовински односи у привредном друштву (VI).

Поглавље о дужностима према привредном друштву (глава VII) почиње освртом на настанак и развој концепта дужности према друштву, потом се представљају категорије лица које имају дужности према друштву у нашем праву, као и садржај ових дужности. Посебан осврт аутор даје на питање посљедица кршења клаузула сукоба интереса и забране конкуренције, са освртом на нека рјешења у упоредном праву. На крају се представљају тужбе у компанијском праву, гдје се посебна пажња посвећује деривативној тужби.

У глави VIII се објашњава гранање и повезивање привредних друштава, и то од најједноставнијег облика - стварања огранка до сложених повезивања привредних друштава. У глави IX су приказане и трансформације односно промјене правне форме привредних друштава.

Глава X је посвећена престанку привредних друштава, и то кроз статусне промјене (спајање и подјела), ликвидацију и стечај.

Након општег дијела, поглавља XI до XIII детаљно обрађују четири основне правне форме привредних друштава које постоје у домаћем компанијском праву: ортакко, командитно, друштво са ограниченом одговорношћу и акционарско друштво. За сваку од ових форми систематично се анализирају све фазе постојања друштва, од оснивања до престанка, као и права и обавезе чланова, органи друштва итд.

Коначно, посљедње поглавље овог уџбеника посвећено је специјализованим врстама привредних друштава (јавна предузећа, банке, микрокредитна друштва и фондације, штедно-кредитне организације, берзе, брокерско-дилерска друштва, друштва за осигурање, инвестициони фондови, задруге, друштва слободних професија, централни регистар хартија од вриједности).

О динамици развоја области компанијског права свједочи чињеница да је само Закон о привредним друштвима, као најзначајнији извор у овој области, од усвајања претрпио седам измјена и допуна. Аутори су у уџбенику настојали да хронолошки прикажу како су се поједини институти мијењали, под којим утицајима и у ком правном контексту, чиме студентима и практичарима омогућавају разумијевање еволуције правних норми. Истовремено, компанијско право није уређено само једним законом, већ широком мрежом законских и подзаконских аката, што додатно усложњава материју и чини њену систематизацију изазовном. Управо због тога, овај уџбеник представља значајан подухват, који омогућава читаоцима да стекну свеобухватан увид у све најважније институте компанијског права.

Аутори су уџбеник обликовали тако да сложену материју приближе студентима кроз јасно структуриран текст, логичко повезивање појмова и умјерену дозу историјског и упоредноправног контекста. Иако је примарно намијењен студентима, овај уџбеник је драгоцен и за практичаре, јер указује на потенцијалне проблеме у примјени закона, недоречености у регулативи и могућности за њену реформу.

Захваљујући свеобухватном приступу, јасноћи и систематичности, овај уџбеник представља релевантан извор сазнања, и може се препоручити свима чији је предмет интересовања материја компанијског права.